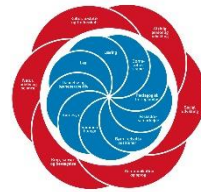

PÆDAGOGISK LÆREPLAN

Indhold

PRÆSENTATION AF TILBUDET	2
ET PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ HELE DAGEN	4
LÆRINGSMILJØET UNDERSTØTTER BØRNS BREDE LÆRING	9
Børns brede læring på tværs af temaerne	9
Børns brede læring inden for temaerne	11
Alsidig personlig udvikling	11
Social udvikling	13
Kommunikation og sprog	16
Krop, sanser og bevægelse	18
Natur, udeliv og science	19
Kultur, æstetik og fællesskab	22
BØRN I UDSATTE POSITIONER	24
SAMARBEJDE MED FORÆLDRE OM BØRNS LÆRING	26
INDDRAGELSE AF LOKALMILJØET	28
SAMMENHÆNG TIL BØRNEHAVEKLASSEN	30
DET FYSISKE, PSYKISKE OG ÆSTETISKE BØRNEMILJØ	34

PRÆSENTATION AF TILBUDET

Vi er en aldersintegreret institution normeret til 130 børnehavebørn og 26 vuggestuebørn, der i februar 2020 flyttede ind i vores nybyggede institution på Gl Kongevej 107. Der er ansat ca 26 personer, hvor faggrupperne er pædagoger, pædagogmedhjælpere, studerende og 2 køkkenpersonaler, der varetager vores kostordning.

Vores institution har fantastiske indvendige rammer, der er skabt i byggefasen, hvor personale, forældre og andre interessenter i fællesskab har budt ind med deres perspektiver. Vi har været igennem mange processer, hvor vi diskuteret og reflekteret over mange detaljer således, at vi nu står tilbage med institution, der rummer mange muligheder, der tilgodeser vores pædagogik og samtidig sikrer smidige arbejdsgange for personalet.

De udvendige arealer skal opleves, da det er svært at beskrive med ord. Vi er lykkedes med, at skabe en unik legeplads i en flot natur med store træer, bakker og hvad børn og voksne ellers kun kan drømme om. Legepladsen er skabt med tanke på, at der skal være noget for alle aldersgrupper og den har områder, der rummer forskellige elementer. Naturen er omdrejningspunktet og der er rig mulighed for fordybe sig dens mangfoldigheder. Der er plads til tryghed i det nære ved sandkasser, kørebane mv og samtidig er der masser af udfordringer i det dybe, hvor man kan skjule sig og fordybe sig i fred uden forstyrrelser.

Pædagogisk grundlag

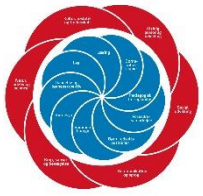
I Engesvang Børnehus arbejder vi ud fra et fælles fagligt fundament, der bygger på værdierne: *FÆLLESSKAB, UDVIKLING OG TRIVSEL.*

Vi ser potentialet i, at vi er forskellige og at alle har deres at byde ind med i fællesskabet. Vi er hinandens forudsætninger og det er i fællesskabets relationer, vi dannes som individer. Derfor er det afgørende, at barnet lærer at begå sig i fællesskabet.

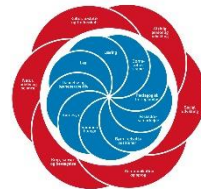
Med udgangspunkt i barnets kompetencer og potentialer, arbejder vi fokuseret på at barnet lærer de sociale, følelsesmæssige og kommunikative kompetencer, der er vigtige for at begå sig i forpligtende fællesskaber. Vores mål er, at barnet bliver et selvstændigt og selvhjulpent individ, der møder verden med en tro på eget værd og evner.

Vores fællesskaber kan være både store og små og de skabes ud fra barnets evne og behov. Karakteristisk for fællesskaberne er, at de skal være trygge og rare at være i. Der skal være tydelige og genkendelige rammer, hvor nærvær og tillid kan vokse og hvor vi kan skabe plads til spontanitet og fordybelse.

Vi er optagede af, at bringe barnets perspektiv i spil. De pædagogiske tiltag og aktiviteter kan have deres udspring i såvel det individuelle barn som i børnegruppen.

I Engesvang Børnehus er legen et vigtigt læringsrum. Det er i legen barnet øver de sociale kompetencer og får mulighed for at bearbejde og forstå følelsesmæssige udfordringer. Legen betragtes desuden som barnets "fri-rum" - et rum hvor fantasi og kreativitet kan udfolde sig frit.

ET PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ HELE DAGEN

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter og daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

SÅDAN GØR VI HOS OS

Læringsmiljø

Vores læringsmiljøer er tænkt alsidige fra kl. 7 til kl. 17. Med alsidige mener, vi at de rummer rutiner, planlagte forløb med styring fra en voksen, samt åbne og fleksible miljøer, hvor det enkelte barn selv vælger sin leg eller aktivitet.

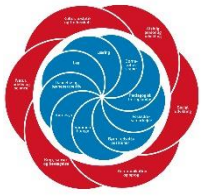
Det åbne læringsmiljø ses for det meste om morgenen og om eftermiddagen. Miljøerne indbyder bl.a. til børnenes egen organiserede leg på stuerne eller i uderummet, hvor rummene indbyder til zoneopdeling med fokus på forskellige aktiviteter og lege. De voksne fordeler sig, så nogle voksne positionere sig og understøtter legen og andre skaber en ramme om en aktivitet. Om morgenen tilbyder vi mindre aktiviteter, hvor børnene selv kan gå til og fra.

Hverdagsstruktur

Vi har en tydelig hverdagsstruktur som er visuelt understøttet vha. piktogrambilleder så børnene kan orientere sig om hvordan dagens program ser ud og hvilket personale, der skal lukke børnehaven. Personalets ansvarsopgaver og fysiske placering er sat i skema ved f.eks. overgange fra inde til ude, fysisk placering på legepladsen, fysisk

EKSEMPLER

Morgenåbneren er i gang med at gøre stuen klar til børn. Hun sætter duplo frem på gulvtæppet og lægger papir og farveblyanter klar på bordet.

placering i fællesarealet og i funktionsrummene. Derudover arbejder vi med flyderfunktion, så der altid er en voksen, der kan hjælpe f.eks. med et tøjskift, et bleskift, toiletbesøg, sovebørn, telefonopkald etc.

Det betyder, at det øvrige personale ikke behøver lade sig forstyrre i samværet med børnene.

Vokseninitierede aktiviteter

De voksen initierede aktiviteter planlægges til dels med udgangspunkt i personalets kortlægninger af børnegruppen samt fra personalets iagttagelser af, hvad der optager børnegruppen pt. Derudover bruger vi på vores gruppemøder Wilbers kvadrantmodel til at sikre flest mulige perspektiver når vi fastlægger og evaluere de vokseninitierede aktiviteter.

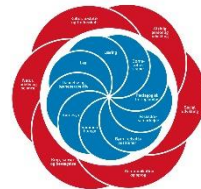
Vi arbejder i den henseende ud fra en tanke om, at børn er forskellige og at de har brug for noget forskelligt. Derfor skal alle børn ikke nødvendigvis have de samme tilbud.

Vi forsøger, at tilrettelægge nogle af de særligt tilrettelagte vokseninitierede aktiviteter over middag eller tidlig eftermiddag netop for at skabe balance mellem aktiviteterne og legen i børnehaven. Vi har derfor besluttet, at eftermiddagsfrugt er et tilbud og ikke en skal ting, så vi mindsker forstyrrelser i børnenes lege og aktivitet.

Af vokseninitierede aktiviteter kan nævnes:

Særligt tilrettelagt sprogforløb, NUSA gruppe, bamsemassage, rytmik, udflugter, motorik, særligt tilrettelagte legegrupper etc.

Alle børn er på legepladsen, mens tre piger og to drenge deltager i et NUSA forløb sammen med ressourcepædagogen. Et forløb, hvor de igennem en fast ramme og

Det pædagogiske læringsmiljø er til stede hele dagen og er en stor del af vores daglige rutiner. Det er situationer som f.eks. spisning, at være på legepladsen, i garderoben, ved bleskift, på badeværelset eller vores samlinger.

Det er også i de daglige rutiner, vi har fokus på, at lære børnene de værdier og regler der er gældende for Børnehuset. Det er bl.a. her vi øver os i at hjælpe hinanden, deles og vente på tur.

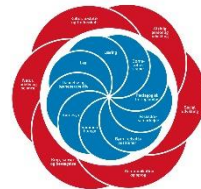
Børneinitierede aktiviteter

Vi har fire funktionsrum til rådighed i børnehaven ud over børnenes egne stuer. Adgangen til funktionsrummene er fordelt, så alle stuer får mulighed for at benytte disse i løbet af ugen. Funktionsrummene appellerer til forskellige aktiviteter som stillesiddende og fordybende aktiviteter samt fysisk udfoldende aktiviteter. Rummene tilgodeser børnenes forskellige forudsætninger og egner sig til aktiviteter som både børn og voksne kan engagere sig i. Opmærksomheden på aktiviteten skaber ofte gode læringsbetingelser og sikrer samtidig, at børnene kan indgå i relationer som de ikke skal etablere på egen hånd (se evt. afsnittet "Det psykiske, fysiske og æstetiske børnemiljø" for nærmere beskrivelse)

forskellige lege, øver sig i selvregulering og i at tage følgeskab.

Børnene er på vej på legepladsen og flere har brug for hjælp til tøjet.

Den voksne ber' børnene om at hjælpe hinanden og derudover lave en lang række, så man står og venter på tur til at få hjælp.

Børneperspektivet:

I gruppen for de ældste børnehavebørn øver vi os på, at evaluere de vokseninitierede aktiviteter før og efter. Det giver os et mere nuanceret indblik i, om aktiviteterne giver mening og om børnene får det ud af det, som vi tror.

Børnene ytrer ofte specifikke ønsker om en aktivitet f.eks. våbendag, cykeltur, værkstedsarbejde, udflugtsmål etc. hvilket vi forsøger at tilgodese, når vi planlægger.

Vi forholder os nysgerrigt til hvad børnene er optaget af og hvor de fysisk placerer sig. Når vi går på opdagelse i børneperspektivet får vi ofte ideer til, hvilke vokseninitierede aktiviteter børnene kalder på.

Legen:

På stuerne har børnene adgang til alderssvarende legetøj. Møblerne er mobile og derfor fleksible i forhold til hvilke lege der udspiller sig. Børnene har mulighed for at danne grupper kun med jævnaldrene eller lege på tværs af alder. Legen kan foregå i de funktionsrum der appellerer til det, i fællesarealet, på legepladsen eller på stuerne.

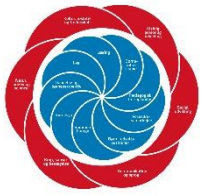
De voksnes rolle er at:

- Være tilgængelige og nærværende
- Komme med input og iagttage, hvad der rører sig i og omkring børnene

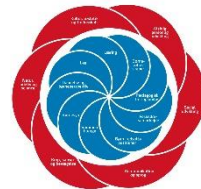
En voksen stiller spørgsmål til førskolebørnene ved samlingen. Hvad oplevede I som det sjoveste i dag? Var der noget der var svært? Hvad prøvede I, som I ikke havde prøvet før?

En gruppe børn smugler i det skjulte vand og farveblyanter med ud på legepladsen. De er optagede af, at lave farvet vand(science). Vi tager udgangspunkt i børnenes interesse og etablerer en "eksperiment gruppe", hvor den voksne præsenterer forskellige eksperimenter som børnene videreudvikler.

Barnet er netop startet i vuggestuen. Børn og voksne sidder på gulvet og leger. Barnet græder og søger tæt kontakt til den voksne. Den voksne tolker barnets adfærd som en utryghed i den store gruppe. Den voksne henter barnevognen og placerer barnet heri. Barnet stopper med at græde og følger nysgerrigt med i de øvrige børns leg.

- Afskærme legene og aktiviteterne, hvis der er behov for det og anviser den fysiske placering, så alt ikke skal foregå på et sted
- Igangsætte leg og aktivitet for de børn, som selv har svært ved at komme i gang eller støtte barnet/ børnene i at være sammen i et fællesskab.
- Guide og vejlede, finde rekvisitter og materialer frem, som kan understøtte og udvide
- De voksne fordeler sig og følger børnenes spor.

LÆRINGSMILJØET UNDERSTØTTER BØRNS BREDE LÆRING

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, herunder nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse, inden for og på tværs af følgende temaer:

1) Alsidig personlig udvikling	2) Social udvikling.
3) Kommunikation og sprog	4) Krop, sanser og bevægelse.
5) Natur, udeliv og science	6) Kultur, æstetik og fællesskab.

Børns brede læring på tværs af temaerne

SÅDAN GØR VI HOS OS

Der er læring i alle situationer og sammenhænge, det er vores ansvar at have øje for den, hvad end det foregår spontant eller planlagt.

Læring er en proces, hvor vi støtter barnet i at tilegne sig nye kompetencer samt at udvikle sig til det hele menneske.

I vores læringsperspektiv tilstræber vi at se barnet som en aktiv medskabere. Læring kan foregå alene eller sammen med andre i et reflekteret læringsrum. Denne proces skal ses i sammenhæng med barnets behov og de sociale sammenhænge barnet befinder sig i. Læring bliver på den måde noget, der sker for det enkelte barn, men også for børnegruppen som helhed.

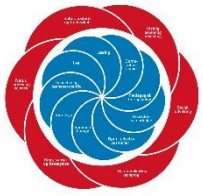
Vores didaktiske overvejelser tager sit afsæt i barnets nærmeste udviklingszone. Hensigten er, at anerkende barnet i sin udvikling og tilrettelægge forløb således, at barnet udvikler sig, og samtidig udviser glæde og motivation for at deltage.

EKSEMPLER

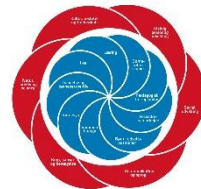
Vi øver i, man selv tager sit tøj på. Børnene kommer så vidt muligt i garderoben i mindre grupper. Det gør, at den voksne har tid til at guide og hjælpe det enkelte barn, hvis der er behov for det (Krop, sanser og bevægelse). Mens vi øver i at tage tøj på, sætter vi ord på det vi gør (Kommunikation og sprog), og opfordrer børnene til at hjælpe hinanden (Social udvikling). Børnene oplever, at de kan selv (Alsidig personlig udvikling).

Vi skal ud og finde dyr i naturen (Natur, udeliv og science). Vi går ned i skoven, og går ind mellem træerne, for at finde væltede træstammer (Krop, sanser og bevægelse). Vi har spande med til at putte dyrene ned i. I skoven er børnene fælles om at flytte de store træstammer og lede efter dyr (Social udvikling).

Vi har øvet på en sang til første spadestik til den nye børnehave (Kultur, æstetik og fællesskab). Mange børn er meget optaget af sangen og de fleste børn kan den. Vi er med til første spadestik, og børnene synger

sangen for de fremmødte, ikke alle synger med, men alle får en oplevelse af at være en del af et større fællesskab (Alsidig personlig udvikling).

Børns brede læring inden for temaerne

Alsidig personlig udvikling

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn, social og kulturel baggrund.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering

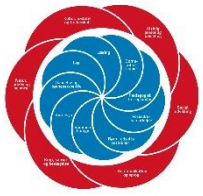
SÅDAN GØR VI HOS OS

Børn er forskellige, og alle er unikke. Derfor møder vi barnet anerkendende, ser barnet uden at vurdere det og giver barnet følelsen af at være ok, som det er. Vi tager barnet alvorligt og viser det nærvær og opmærksomhed. Der skal være udfordringer tilpasset det enkelte barn i dets nærmeste udviklingszone samtidig med, at personalet guider, støtter, opmuntrer og motiverer barnet til deltagelse, vedholdenhed og til at yde en indsats. Derfor prioriterer vi så vidt muligt at opdele børnene i mindre grupper med øget mulighed for nærvær og fordybelse.

EKSEMPLER

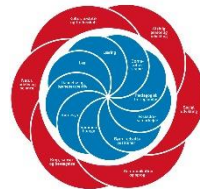
Barnet møder ind om morgenen, og de voksne møder barnet med et smil og et hej, så barnet føler sig set. Det er lidt svært for barnet at blive afleveret, så en voksen tager barnet op til sig. De snakker om at det er lidt svært at blive afleveret i dag, fordi barnet savner sin mor. Den voksne sidder ved bordet med modellervoks, og spørger barnet om det vil lege med, det vil barnet gerne og sætter sig ned på en stol.

Vi holder samling, hvor vi snakker om farver, og synger "Se min kjole". Da vi skal op til bordene og spise, skal hvert barn sige farven på deres strømper. Vi er opmærksomme på at det er svært for nogen, men den voksne hjælper og giver "high five" til alle, uanset om de selv kunne sige farven, eller skulle have hjælp

Vi iagttager børnegruppen, og igangsætter forskellige tiltage for at sikre at alle børn føler sig en del af fællesskabet.

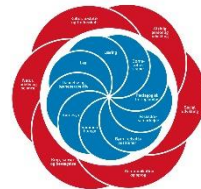
Vi har iagttaget et barn, der har lidt svært med at komme i gang med at lege, når vi kommer på legepladsen, den voksen starter en leg med barnet, og der kommer andre børn til, og legen udvikler sig. Det gør vi hen over flere dage, og til sidst kan den voksne trække sig, og barnet leger videre med de andre børn.

Social udvikling

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

SÅDAN GØR VI HOS OS	EKSEMPLER
Social udvikling sker i fællesskab med andre. Når børnene træder ind i institutionen, træder de også ind i et tvunget fællesskab. Derfor har det stor betydning at fællesskabet er båret af anerkendelse, omsorg, respekt og socialt ansvar. I fællesskabet gør børnene sig erfaringer om hvad det vil sige: At være deltager i et fællesskab, At have indflydelse i et fællesskab At kunne give plads til andre i et fællesskab. De erfaringer former barnets sociale handlemuligheder både i barndommen og i voksen livet. Den sociale læring fremmes igennem børnenes leg. Det er igennem legen børnene danner relationer og venskaber og det er igennem legen børnene øver sig i at være rummelige, at gå på kompromis, at kunne sige til og fra, at bidrage og forhandle, at drage omsorg, at mærke egne følelser og at kunne sætte sig i andres sted. Hos os har vi meget fokus på at alle børn deltager i fællesskabet. Det være sig det store eller det lille fællesskab og det kan være deltagelse på flere planer. Vi har fokus på at	<i>Vi skal lave bamsemassage på stuen. Børnene sidder sammen med deres faste gå-makker og er klar til at give hinanden massage. Et barn bryder sig ikke om at få massage fra et andet barn og får derfor</i>

alle børn har en god relation til mindst et andet barn.

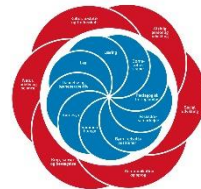
Som før nævnt bestræber vi os på at skærme børnenes lege og dele os op i mindre grupper i huset. Vi positionere os der hvor børnene er og er bevidste om hvornår vi bør gå bagved, ved siden af og foran. Vi har ikke en bestemt regel for om børnene må sige nej til at inkludere alle i legen. Det er situationsbestemt hvilket betyder at vi er tætte på børnene i deres egen organiserede lege.

Vi ser sammen med barnet og ikke kun på barnet hvilket betyder at vi kigger på samspillet, aktiviteten, organisering af aktiviteten, på os selv og miljøet omkring børnene. Vi evaluere løbende på vores aktiviteter og på børnenes trivsel, hermed også gruppesammensætninger på vores teammøder og i samarbejde med vores ressourcepædagog.

Vi er nysgerrige på børnenes perspektiver. Vi observere på og lytter til hvad det er børnene forsøger at fortælle os og vi forsøger at få øje på børnenes forskellige ressourcer og bringe dem i spil.

massage af en voksen. I dag har han slet ikke lyst til at få massage, men indvilliger i at være den der styre musikken der høre til massage programmet. Han er en del af fællesskabet men på en præmis der passer ham og samtidig tilgodeser fællesskabet.

Et barn har svært ved at komme i gang med en leg selvom flere børn byder sig til. Igennem aktivitet med barnet har personalet erfaret at han er hurtig til at lære nye apps på iPaden og huske de muligheder han anvises f.eks. optagelse af musikvideo. Han får en iPad og spørger to piger om de vil være med til at lave en video hvor de skal danse. Han eksperimenterer med farver, lyd og mønstre. Alle tre børn er stolte af resultatet og vil gerne fremvise hvad de har

Vi arbejder ud fra det perspektiv at børn er forskellige og altså ikke nødvendigvis skal have de samme tilbud og på samme tid.

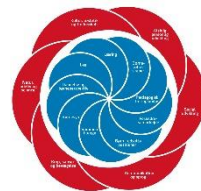
Vi vægter at der er en ordentlig tone også blandt alle voksne, hermed også forældre, og at vi kan grine og lave sjov med hinanden i hverdagen. Vi er bevidste om at vi er børnenes rollemodeller i deres dagligdag.

Vi anerkende børnene og roser dem ved at italesætte og give high fives.

lavet. Hele børnegruppen er begejstrede og efterfølgende er der flere børn der går til ham for at få hjælp til de forskellige apps.

Børnene er på legepladsen. 4 piger har fået lov at danne en legegruppe indenfor hvor de kan lege uforstyrret. Der er lagt en plan for hvor pigerne kan lege og hvad de har tænkt at legen skal indeholde.

***Et barn knokler med en drilsk lynlås. Den voksne i garderoben siger: "ja den lynlås driller da noget, men hvor er du sej at du bliver ved med at kæmpe med den".
Barnet siger: "ja men jeg kan altså ikke"
Et andet barn ved siden af siger: " jeg kan da godt hjælpe dig"
Den voksne siger: " hvor er det dejligt at du vil hjælpe x med den drilske lynlås".
Lynlåsen bliver lynet og begge børn får en high five for det gode arbejde.***

Kommunikation og sprog

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

SÅDAN GØR VI HOS OS

Sproget er en væsentlig del af barnets udvikling, da vi gennem sproget kommunikerer med vores omverden. Sproget er med til at skabe barnets virkelighed. Derfor er sproget også vigtig i forhold til barnets følelsesmæssige udvikling, da sproget giver barnet ord for de følelser det har og oplever.

Sproget er fundamentet, når barnet skaber relationer til andre.

Vi støtter børnene i at udvikle deres sprog, såsom ordforråd, forståelse af de regler og begreber der gælder i det talte sprog og i kropssprog og mimik. Vi øver også børnene i at lytte, stille spørgsmål og lære at tale i større fællesskaber.

Som voksen i institutionen er vi bevidste om vores rolle som sproglige rollemodeller og er opmærksomme på variationen af vores sproglige kommunikation.

Vi er bevidste om at skabe sproglige læringsmiljøer gennem hele dagen. Eksempelvis i de daglige rutinesituationer, i

EKSEMPLER

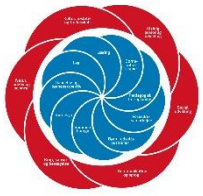
Daglig rutine:

Et af børnene skal have skiftet ble og vi går ud på skifte toilettet. Den voksne benævner de handlinger der gøres og der er god mulighed for at få en dialog med barnet. "Nu kører jeg puslebordet ned, så du kan kravle op. Jeg kan mærke din mave er varm og kan se at du har en ko på din blå bluse" Barnet tager ud i blusen og siger: "Ko siger muh" Den voksne svarer: "Ja koen siger muh og spiser græs" og dialogen mellem barnet og den voksne fortsætter.

At sætte ord på følelser:

Et af børnene sidder i sofaen og ser trist ud. Den voksne går hen til barnet og fortæller, at hun kan se, at barnet ser trist ud. Barnet fortæller, at det ikke måtte være med til at bygge hule med nogle af de andre børn. Barnet og den voksne går hen til hulebyggerne og den voksne støtter barnet i at fortælle, at det blev ked af, at det ikke måtte være med i legen.

Øve sig i at tale i større fællesskaber:

forbindelse med højt læsning, når vi synger sange, leger med rim, i de daglige snakke med børnene, i leg, til samling i små eller større grupper, når vi går på ture, ved måltiderne og børnene har altid adgang til bøger de kan kigge/læse i.

Vi er løbende i dialog med talekonsulenterne ifht. til inspiration til det daglige sproglige arbejde med børnene og ved børn som har brug for en ekstra indsats, for at styrke den sproglige udvikling.

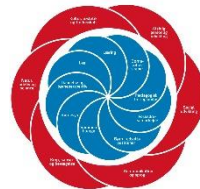
I institutionen har vi to sprogfyrtårne. Deres opgaver er b.la. at sprog teste alle børn. Handle ud fra resultatet. Søge ny viden og videre give ideer og viden til forældre og personalet i børnehaven.

De to dukke fra stuen har hentet vognen i køkkenet med dagens frokost. Maden er sat på bordene og alle børnene sidder på deres pladser. De to dukke siger: "Giv mig fem" alle børnene er stille og ser på de to dukke der siger: "Må vi få ro – så vi kan sige vær'så go'"

Øve sig i at lytte og tale:

Ved måltidet sidder vi i små grupper, så der bliver ro ved bordene til at snakke eksempelvis om maden. Hvad hedder maden? Hvilke farver har maden? Er maden kold eller varm? Hvordan smager det? Er der nogen af jer der har smagt det før?

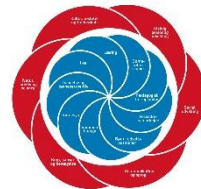
Vi er sprogli

Krop, sanser og bevægelse

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse

SÅDAN GØR VI HOS OS	EKSEMPLER
Vi har fokus på at have en legeplads der inspirerer og motiverer børn og voksne til at lege med kroppen og bevæge sig.	<i>Vi er på legepladsen, en voksen har samlet nogle børn omkring hængekøjerne, hvor der gynges og synges. Der er flere børn, der løber op og ned af de bakker, der er på legepladsen. Enkelte børn har gemt sig i mellem nogle træer, hvor de laver mad og leger far, mor og børn.</i>
Vores motorikrum tænker vi ind i den daglige praksis og vi veksler mellem børneinitierede og voksen styrede aktiviteter.	<i>Klokken er 8, og de børn der har lyst må være i motorikrummet. Nogle af de store børn hopper fra en kasse og ned på en madras med tal. De beder den voksne om at sige hvilket tal der skal hoppes på. Flere børn også yngre børn hopper op på kassen og deltager i legen.</i>
Vi forsøger at skabe små rum, hvor børnene kan fordybe sig i rolige aktiviteter.	<i>En voksen er i Krea rummet, hvor der er fundet sakse, lim og pap frem, og børnene klipper og klister det de selv har lyst til. Den voksne har en skabelon på en snemand, som enkelte børn laver.</i>

Natur, udeliv og science

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

SÅDAN GØR VI HOS OS

Natur:

Vi arbejder med natur på mange måder i institutionen. Vi har en dejlig nyoprettet legeplads som støder op til mark, skov og å. Her har vi mange muligheder for at sanse og erfare naturen på alle årstider og i alt slags vejr. På legepladsen er der tænkt i adgang til vand, jord og sand. Vi har bakkelandskab, kopieret terræn og mindre skov man kan gemme sig i. På legepladsen er der træer man kan klatre i og vi har bålsted og bålhytte m. brændeovn.

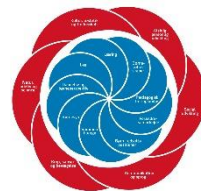
Vi er opmærksomme på, at legepladsen skal være et sjovt og inspirerende sted at opholde sig.

Vi har forskellige materialer til rådighed som kan understøtte børnenes undersøgende tilgang til naturen. Vi har et bord med forstørrelse i, dolke, forstørrelses glas og lupper, sorteringsbakker og opslagsbøger.

EKSEMPLER

Vi laver bål. Børnene har været med til at indsamle brændenælder så i dag står den på brændenælde suppe. Den voksne viser at man kan plukke et brændenældeblad uden at brænde sig. Flere børn tør godt prøve.

I gruppen med de ældste børn læser vi højt til samlingerne. Vi understøtter oplæsningen med brug af bl.a. iPads hvor vi ser små film, billeder og lytter til lyde af f.eks. en hyæne, et uvejr, et vulkanudbrud, et billede af en anakonda etc. Børnene bidrager med deres erfaringer og viden om det emne vi nu kommer til at tale om. Engang imellem har de en ting med eller et billede der viser noget om det vi har hørt.

Vi fokus på at lære børnene respekt for både naturen og dyrene i den.

Vi er bevidste om at være gode rollemodeller for børnene. At være nysgerrige, undrende og eksperimenterende voksne.

Udeliv:

Vi er på legepladsen hver dag over middag. Vores legeplads giver børnene mulighed for at lege andre typer af lege. Her er mere plads og højt til loftet og fantasien sætter ingen grænser. Legepladsen kan være stor for mange af børnene, så de voksne som er på legepladsen er fordelt så der altid er en voksen i nærheden. Det er med til, at skabe afskærmning på legepladsen for de børn der kan være lidt utrygge på så stort et areal. For nogen børn kan det være svært selv at komme i gang hvis ikke man i forvejen har allieret sig med en legekammerat.

Vi er bevidste om at gå foran, bagved eller ved siden af.

Vi inddrager nogle gange materialer som vi sædvanligvis bruger indendørs. Det kan f.eks. være papir og tusser, dukker eller et spil. Ting som giver mening for de børn der har brug for noget konkret at starte ud med inden de bevæger sig videre. Ofte vælger vi at spise vores eftermiddagsfrugt udenfor og da vi har en dejlig bålhytte vil fredagssamlingerne også foregå der.

Vi indsamler skrald og snakker om hvad det gør ved vores natur at smide ting som naturen ikke kan nedbryde.

Vi kigger på en myretue. Snakker om hvor travlt myrerne har og hvor mange der bor sammen. Vi må ikke ødelægge myretuen. De bor her og vi er bare på besøg. Men vi skal da lige smage på en skovmyre eller to. De er sure.

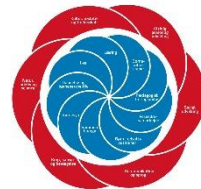
En voksen sidder nær hængekøjerne og gynger to børn. Flere børn kommer til, de har deres spande med som de har fundet småkravl i. De begynder at lege få meter fra hvor den voksne har placeret sig.

En voksen deltager i en leg omkring nogle mælkekasser. Nogle af børnene bestemmer hvad den voksne skal gøre. Ved siden af sidder en pige og imitere det den voksne gør. Da handlingen har gentaget sig nogle gange siger den voksne. Se vi køre nu hen til junglen. Er det et dyr jeg kan se eller.....

De ældste børn kører køkkenet og laver mad. Hvad mon de laver? Børnene opretter mønstre og farver og blandes i maden.

En gruppe børn kører på et bjerg og laver frugtfarve og putter en hel masse spænding, pludselig væk. Pludselig væk orangelignende farve hurra. Det ligger i skeden hvis man ikke har eller noget.

En flok børn laver musikvideo og musikstykker og deres dans. De har farver og de laver musikvideo og allieret sig med af drengene hele baglæns at se ud?

Science:

Science indgår nærmest som en naturlig del af børnenes lege og kan finde sted alle steder. Science handler om at være eksperimenterende, undersøgende, legende, sansende og analyserende. Science handler om at udforske og undersøge noget nyt hvor vi i processen ikke kender resultatet før det er prøvet af. Børnene får en begyndende matematisk opmærksomhed.

I børnehaven bruger vi iPads. De bruges ofte i pausestunder men tages også frem på stuerne når vi skal høre musik f.eks. i afslapningsstunder, som understøttende redskab til en aktivitet, som kamera, som søgemaskine, som spille maskine og til at lave e- bøger og videoer på. (se link 3)

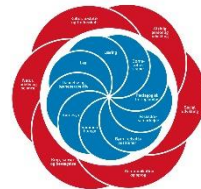
To drenge leger med magneter og finder pludselig ud af at de også kan sidde på stol ben og køleskabe. De afprøver magneterne på forskellige andre materialer og finder også ud af at de ikke kan sidde fast på alt og at det har betydning for hvilken ende man vil bruge på magneten.

En gruppe børn har gravet et stort sandslot og har stillet en kop op i toppen. Den voksne spørger om de vil lave lava. Hun putter vand, majsmeel og frugtfarve i koppen. Børnene gisner nu om hvad der mon sker. Pædagogen putter en halv brusetablet i. Alle afventer i spænding. Lavaen begynder at bevæge sig ud af koppen. Hvad mon der sker når vi tilføje en brusetablet mere og opvaskemiddel?

To mindre børn eksperimenterer med sand og vand. Det er svært at lave sandkager med tørt sand, det går bedre med lidt vand men hvis der kommer for meget vand i løber det bare. Hvis man nu tilsætter jord hvad sker der så?

En gruppe piger bygger et højt tårn af træklodser. De stabler og afventer i spænding på hvad der sker. Tårnet hælder lidt til siden. Hvor er det smart at sætte en klods? Kunne det mon stabiliseres nede fra?

Børnene har lavet små både ud af små plastikbøtter. Nu skal der sejles på åen. Hvilken båd klare alle forhindringerne og hvilke både flyder eller synker?

Kultur, æstetik og fællesskab

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier

SÅDAN GØR VI HOS OS

Vi skaber små børnefællesskaber, hvor vi tilbyder forskellige aktiviteter. Her får børnene mulighed for at stråle, lykkes og se hinandens forskellige styrker.

Vi fejrer danske traditioner som fødselsdage, påske, jul, fastelavn mv.

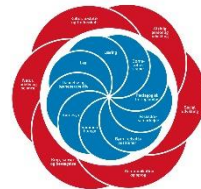
Vi skaber rum til at give barnet kendskab til forskellige udtryksformer fx sange, musik, teater, litteratur, digitale medier mv.

EKSEMPLER

Vi har samling, og vi snakker om det at holde jul. Børnene byder ind med, hvor de skal holde jul, og hvad de ønsker sig i julegave. Et barn fortæller det skal holde jul 2 gange, en ved mor og en ved far. Det medfører en snak om at der er nogen, hvor ens mor og far ikke bor sammen, og man derfor skal holde 2 juleaftner.

Der er et barn i børnehaven, der har fødselsdag. Vi holder det til samling og barnets forældre er med. Vi sidder på vores pladser, snakker om hvem det er, der har fødselsdag, og hvor gammel barnet bliver, og om det har fået nogle gaver. Så synger vi fødselsdags sang og råber hurra. Barnet får en gave, som nogle af børnene har været med til at lave, og til sidst deler barnet ud til de andre børn, og der læses en fødselsdagshistorie.

Nogle børn er gået ind i vores "Eventyr/sanse rum", hvor de klæder sig ud, synger og optræder for hinanden på scenen.

Vi skaber rum til at barnet opnår kendskab til forskellige materialer som maling, træ, ler, vand mv.

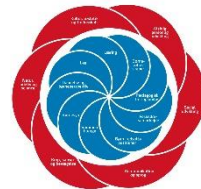
Vi har fællessamling, og vi får besøg af "Kloge Fie" som viser os et tryllesnummer. Hun skal trylle snolder frem, men det lykkedes først, da vi hjælper hende.

Vi er i vores "Grovværksted og Science rum", 3 drenge er i gang med at hamre og save, de bygger våben.

På legepladsen har det regnet lidt, og der laves mudderkager til en lille butik, hvor børnene spørger de andre børn og voksne om de vil komme og købe kager.

Natur, udeliv og science:

IPad: Vi er kritiske mht. kvaliteten af de apps vi har og bestræber os på at de er opdaterede i forhold til hvad vi ønsker børnene skal øve sig i og hvad de skal få ud af spillene. Vi har valgt apps som går i tråd med de 6 læreplanstemaer. Hos de ældste børn har vi dialoger om hvordan de bruger vores IPads og etikken omkring det at lave videoer med hinanden eller tager billeder. Hvor må man tage billeder? Hvilke billeder er interessante at kigge på også for andre, hvornår er det ok at tage billeder af andre og hvornår er det ikke. Når iPads tages i brug bestræber vi os på at være tilstede. Vi har mulighed for at observere hvilke apps børnene fortrækker, samspillet mellem børnene når de spiller, komme med input og løsningsforslag, observere på hvordan børnene vælger at løse evt. udfordringer i de forskellige apps, være nysgerrig og eksperimenterende sammen med børnene og være lydhør over for de ønsker børnene har f.eks. tilkøb til en attraktiv app.

BØRN I UDSATTE POSITIONER

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så deres trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.

SÅDAN GØR VI HOS OS

I Engesvang Børnehus arbejder vi generelt for med at højne de beskyttende faktorer hos børnegruppen. Vi har fokus på, at der er en god relation mellem børn og voksne og at relationen er præget af venlighed, tillid og anerkendelse.

Derudover arbejder vi med det enkelte barns resiliens ved at have fokus på sprog, vedholdenhed, selvværd og følelshåndtering.

Men når et barn befinder sig i en udsat position følger vi Ikast-Brande kommunes procedurer for håndtering af børn i udsatte positioner. Det betyder bla. at vi har fokus på inddragelse af kolleger, forældre, ressourcepædagog og eksterne samarbejdspartnere.

Yderligere har vi udarbejdet konkrete handleplaner for alvorlig sygdom, skilsmisse død o.lign.

Nedenstående er eksempler på tiltag lavet for børn i udsatte positioner:

Vi udarbejder i fællesskab med ressourcepædagog, forældre og evt. PPR handleplaner og aftaler om, hvordan vi bedst hjælper barnet.

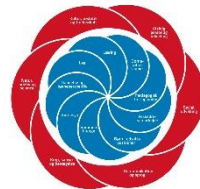
Vi etablerer små legegrupper

Vi benytter os af individuel visuel støtte

Vi tilbyder barnet pauser i løbet af dagen.

EKSEMPLER

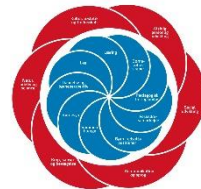
Et barn har svært ved at være i de daglige rutiner og mister hurtigt overblikket. Derfor får han sit eget visuelle skema over dagens forløb. Den voksne er ansvarlig for at skemaet er opdateret.

Vi skaber rum til, at et barn kan få ekstra voksen guidning i perioder.

Vi er i tæt dialog med forældrene, når der sker ændringer i barnets liv såsom flytning, skilsmitter, nye søskende osv.

Vi har et dagligt tæt samarbejde med vores ressourcepædagog som vi kan spare med og få vejledning af. Ressourcepædagogen kan varetager specifikke opgaver som f.eks. observationsopgaver, aktiviteter med et enkelt barn eller en børnegruppe som f.eks. NUSA forløb, pigegruppe etc. og er tovholder i mange af vores handleplaner og indsatser. Ressourcepædagogen deltager ligeledes på mange af vores forældremøder og er bindeled til eksterne samarbejdspartnere som f.eks. PPR.

SAMARBEJDE MED FORÆLDRE OM BØRNS LÆRING

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.

SÅDAN GØR VI HOS OS

Vi ønsker et tillidsfuldt og åbent samarbejde med alle forældre. Et samarbejde der er baseret på gensidig forståelse, dialog og respekt for hinandens viden og erfaring.

Vi er bevidste om forældrenes forskellighed og ser forældrene som ressource og specialist i deres barns liv. Det gør vi eksempelvis ved at, inddrage forældrene i hverdagssituationer og trække på deres kendskab til barnet, så der skabes sammenhæng i barnets liv mellem hjem og børnehave.

Inden barnet begynder i institutionen har vi en intro samtale. Det er et besøg, hvor vi sammen med forældrene får en god dialog om barnet. Så vi, barnet og forældrene kan få de bedste forudsætninger for en god start. På besøget ser barnet og forældrene institutionen og hilser på de primære voksne.

Når barnet er ca. 3,2 år tilbyder vi en trivselssamtale. Samtalen tager udgangspunkt i barnets trivsel og hvordan det går i børnehaven. Til samtalen bruger vi dialog materialet: hjernen og hjertet, samt en sprogvurdering.

Ligeledes tilbyder vi som udgangspunkt en samtale i forbindelse med skolestart.

Vi vægter en tillidsfuld og åben dialog og

EKSEMPLER

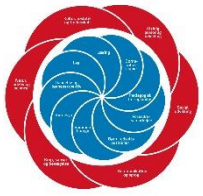
Vi oplever et barn der har svært ved at aflæse de andre børn når de leger. Barnet kommer ofte i konflikt. Vi fortæller forældrene om vores oplevelser og høre om hvordan barnet leger hjemme med søskende eller indgår i andre fællesskaber.

En forældre kommer og fortæller, at barnet er ked af at komme i børnehave. Gennem dialog med forældrene finder vi sammen en løsning og ser efterfølgende en positiv udvikling ved barnet.

Vi ser et barn der har motoriske udfordringer. Efter dialog med forældrene kommer barnet i en motorikgruppe. Vi samtaler om hvad institutionen arbejder med og ligeledes hvad de kan gøre i hjemme.

Det er ca. fem måneder siden barnet begyndte i institutionen. Vi sender materialet til trivselssamtale til forældrene. Laver sprogvurdering og indkalder til et møde om barnets trivsel.

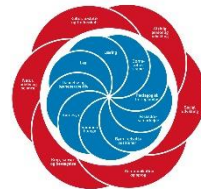
Vi har hængt billeder op af dagens tur til Bøllingsø. Vi hører børn og forældre der taler sammen om turen og hvilke for tegn på forår de fandt.

for at skabe den bedste trivsel, udvikling og læring for barnet, står vi ud over de nævnte samtaler altid til rådighed, hvis forældrene har behov for en snak om barnets trivsel.

Dagligt skriver hver gruppe på en tavle om hvad børnene har lavet i løbet af dagen. Vi udarbejder aktivitetsplaner, der viser hvilke aktiviteter vi har i løbet af en uge og hvilke børn der deltager i de forskellige aktiviteter. Arbejder vi eksempelvis med en ny sang, udleverer vi denne.

Hver fredag tilstræber hver gruppe at lægge billeder ud på min institution, der viser den forgangne uges aktiviteter.

INDDRAGELSE AF LOKALMILJØET

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

SÅDAN GØR VI HOS OS

Engesvang Børnehus er beliggende i et lokalmiljø med masser af muligheder.

Dette miljø åbner op for helt andre læringsmiljøer og tilbud for anderledes læring.

Her får vi muligheder for at bringe andre sanser i spil og benytte flere læringsstile.

Vi bor i en lille by med masser af flot natur omkring som vi kan benytte. Der er et varieret miljø med f.eks. skov, sø og å.

Vi samarbejder med skolen om vores kommende skolebørn (se sammenhæng til børnehaveklassen).

Vi går i kirke til jul

Vi er i dialog med vision 2020 gruppen:

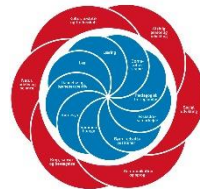
"Projektet Vision 2020 startede i 2014 med ønsket om at skabe et stort og fælles samlingssted i Engesvang. Ideen er at skabe et moderne og nytænkende værested og samlingspunkt for alle byens borgere under et og samme tag. Skal danne rammen om et udviklende, inspirerende og fællesskabsfremmende miljø."

EKSEMPLER

En gruppe på 10 skal på tur ned til bækken ved skolen. Gruppen er sammensat af børn, som har brug for motorisk udvikling. Ved bækken begynder børnene at kaster pinde og sten i bækken. De balancerer over broen og løber op og ned af en kæmpe bakke. Den voksne har fokus på at turen er præget af leg og ikke motorisk træning.

Det er december og alle børn går i kirke. Præsten fortæller om hvorfor vi holder jul, og vi synger salmer.

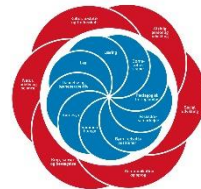
I dette samarbejde er børnehaven inviteret med til idegenerering af området neden for børnehavens legeplads. Her har vi udtrykt vores ønsker til uderummets læringsmiljø.

Forældrebestyrelsen arrangerer den årlige lokale fastelavnsfest i hallen, og nogle gange i samarbejde med den lokale præst.

Hallen tilbyder, at vi kan deltage, når de laver forskellige tiltag, f.eks. lave hallen om til "Hoppe Loppe Land"

Vi deler børnene op stuevis, og går på skift ned i hallen og giver den gas på alt det, der er stillet op. Nogle børn render rundt sammen med andre børn, og andre har brug for at prøve tingene sammen med en voksen. Det er en sjov og anderledes oplevelse.

SAMMENHÆNG TIL BØRNEHAVEKLASSEN

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

SÅDAN GØR VI HOS OS

De ældste børn har eget grupperum:

I det sidste år i børnehaven inddeles de ældste børnehavebørn i to grupper i egen fløj.

Det betyder at de ældste børnehavebørn spiser sammen, indgår i fastlagte gruppeaktiviteter sammen og tilbydes rammer og indhold der svare til børn i 5-6 års alderen.

Vi besøger den lokale skole en gang om ugen.

Vi laver skolerelaterede opgaver hvor der bl.a. indgår tal og bogstaver

EKSEMPLER

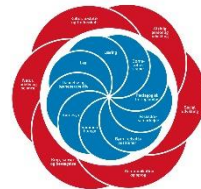
Børnene sidder sammen med en voksen og spiller UNO, indkøbsturen eller Skæg med tal og bogstaver

Børnene har adgang til lego, actionfigurer, Playmobil, Barbie, iPads med lærerige apps, biler, bøger for lidt større børn og andet legetøj hvor der indgår mange små dele.

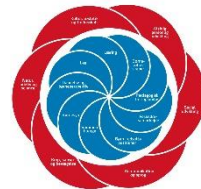
En gruppe af de ældste børnehavebørn har fået lov at lege alene på børnehavens legeplads. En anden gruppe er gået i værkstedet for at save og hamre. Tre piger sidder i "Kreariummet" og laver fine halskæder.

20 børn og 2-3 voksne går i samlet flok på besøg på skolen. Flere ældre børn råber "hej" til børnehavebørnene. Det er større søskende og børn, der kender hinanden i lokalområdet. Vi går igennem skolens mange gange. En lærer stopper op og siger "hej". Det er en af de kommende klasselærere. Vi står og kigger lidt på de udstoppede dyr og bevæger os videre over i SFO'en hvor børnene har mulighed for at lege og boltrer sig den næste 1,5 time. Måske går en lille gruppe på skolebiblioteket.

Børnene sidder på deres vante pladser ved bordene. Den voksne gennemgår en opgave hvor børnene skal koble nogle tal sammen med antallet af forskellige dyr. Børnene markere og byder ind med løsninger.

	<i>Derefter får alle børn udleveret en lignende opgave som de skal løse med hjælp fra hinanden eller en voksen. Afslutningsvis gennemgår vi løsningen af opgaven i fællesskab. Nogle børn vil gerne have flere opgaver. Et par børn har aftaler om en anden aktivitet.</i>
Børnene skiftes til at være "dukse"	<i>Mens gruppen sidder på gulvet hjælper to børn med at dække bordene til frokost. Der skal dækkes op med fade, vand, tallerkner, glas og bestik. Der skal tælles og koordineres en hel del for at få bordene til at gå op.</i>
Vi gør brug af piktogramtavle hver dag over dagens indhold	<i>Børnene får visuel støtte til at skabe overblik over dagens indhold. Piktogramtavlen vil efter sommerferien, når børnene starter i skole, skiftes ud med et skoleskema.</i>
Vi læser hver dag til vores samlinger. Børnene inddrages.	<i>Børnene sidder på gulvet og lytter til et kapitel i en af de mange bøger i serien "Det magiske træhus", som vi læser i det sidste halve år af børnenes liv i børnehaven. Der er få billeder så det handler om at lytte. Den voksne spørger børnene om de kan huske, hvilke ting Anna og Jakob fandt i gårsdagens kapitel og hvilke ting de nu skal lede efter for at løse gåden: Børnene markere ivrigt, de fleste har et bud. Den voksne tegner nogle ting på et stykke pap og fortæller noget om hvordan en perle bliver til i en østers. En af pigerne fortæller at hendes mor har sådan nogle perler i sin halskæde, en anden har smagt en musling engang.</i>

Vi samarbejder med den lokale skole

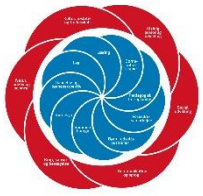
Skolesamarbejdet: Børnene får et godt kendskab til skolen og dets elever og lærere igennem de ugentlige besøg på skolen og i de sidste måneder op til sommerferien skærpes samarbejdet med skolen. Børnehavebørnene kommer i praktik i skolen mens skolens 0 klasse besøger deres "gamle" børnehave. Børnehaven er i tæt dialog med skolen mht. classesammensætning og en generel overlevering af den gruppe børn som de forventes at modtage efter sommerferien. Ved tvivl om skoleparathed er det muligt at lave særlige overleveringssamtaler hvor skole og forældre deltager. Det gælder også samtaler om det enkelte barn hvor der kan være nogle særlige fokusområder der skal tages hensyn til i skoleregion.

Vi samarbejder med tværfaglige samarbejdspartnere og husets ressourcepædagog.

Samarbejdet med ressourcepædagogen: Vi bruger ressourcepædagogen som vejleder og sparringspartner dagligt. Ressourcepædagogen kan varetage specifikke observationsopgaver, aktiviteter med et enkelt barn eller en børnegruppe som f.eks. NUSA forløb og hun er tovholder i mange handleplaner og indsatser. Ressourcepædagogen deltager ligeledes på mange af vores forældremøder og overleveringsmøder med skolen.

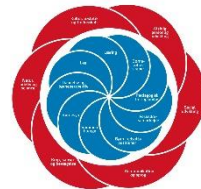
Vi benytter SPU og DPU som supplerende redskaber til observation og iagttagelse.

SPU og DPU: SPU står for "Skoleparathedundersøgelse". Vi laver en SPU sammen med de børn hvor vi har brug for at få belyst deres kunnen og udviklingsmuligheder i forhold til skoleparathed. Materialet hjælper os til at evaluere på om vi skal tilrettelægge et forløb med særlig opmærksomhed på et område og

Ud over det daglige forældresamarbejde og forældresamtaler tilbydes forældrene som udgangspunkt en førskolesamtale.

materialet bruges også til supplement sammen med iagttagelser til forældresamtalen.
DPU står for Dansk pædagogisk udviklingsbeskrivelse 0-6 år, som vi i nogle tilfælde vil gøre brug af hvis vi har brug for en mere udvidet og gennemgående beskrivelse af det enkelte barns kompetencer og udviklingspotentiale.

DET FYSISKE, PSYKISKE OG ÆSTETISKE BØRNEMILJØ

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelse af børnemiljøet skal inddrages.

SÅDAN GØR VI HOS OS

Det fysiske børnemiljø handler om de fysiske rammer indendørs og udendørs:

I vores nye institution er der tænkt meget over og arbejdet meget med indretning. Eksempelvis hvordan vi får de bedste grupperum, fællesrum, børnegarderober og børnenes adgang til toiletter og håndvaske. Der er valgt materialer der er lyddæmpende og et godt indeklima er sikret med god ventilation.

I grupperummene er flere møbler på hjul, hvilket gør, at vi kan tilpasse rummet til de aktuelle aktiviteter.

Vores gode og varierede inde miljø er indrettet med forskellige funktionsrum, der giver børnene forskellige oplevelser og udfoldelser. Vi har funktionsrum til fysisk og kropslig aktivitet, rum til kreative udfoldelser, hvor børnene møder og oplever forskellige materialer såsom, træ, maling, pap, papir og genbrugsmaterialer. Vi har et sanse og eventyrrum, hvor børnene kan udtrykke sig gennem sang, musik, udklædning, og få forskellige sanseindtryk og massage.

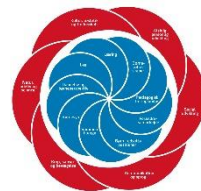
Institutionen er omgivet af en stor legeplads. På legepladsen er der mange legeredskaber der giver mulighed og lyst til af være fysisk

EKSEMPLER

Vi er færdig med at spise og kører bordene ind under hinanden, så der er bedre plads til leg og aktivitet på gulvet.

I sanserummet har børnene bare tæer. Der står fem baljer med forskellige materialer. Og efter tur, sanser børnene de forskellige ting med de bare tæer.

I motorikrummet er en flok børn i gang med en vild leg. Der bliver kastet med puder, tumlet med den voksne og hinanden. Valget af materialer er med til at understøtte legen og forhindre ulykker.

aktiv, udfordre og inspirere til leg alene eller i fællesskab med andre

Der er ligeledes områder med vildnatur der giver mulighed for fordybelse. De store gamle træer er med til at skabe en positiv stemning og årstiderne kan følges. Der er højt til loftet. Valget af materialer og redskaber giver børnene forskellige sansemæssige oplevelser.

Når børnene møder i institutionen møder vi dem med et godmorgen og vi hjælper gerne med at vinke og sige farvel til mor eller far. Vi giver os tid til at tage imod beskeder i forhold til barnet.

Vi møder børnene, hvor de er og anerkender og rummer deres følelser. Vi giver plads til de følelser der kan være forbundet med at sige farvel. Vi sætter ord på og respekterer følelserne. Vi krammer børnene og lader dem sidde på skødet, hvis de har behov.

For at give alle børn et godt psykisk børnemiljø arbejder vi med en tryk, struktureret og genkendelig hverdag. Til måltiderne har børnene faste pladser og sidder i mindre grupper. Ved hjælp af billedmateriale gennemgår vi dagens forløb med børnene, og de kan se hvilken aktivitet de skal deltage i.

Børn er forskellige og for at alle børn trives, arbejder vi både med børnene i små og store grupper og har fokus på børnenes relationer til hinanden.

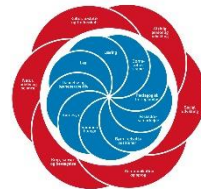
Vi tilpasser aktiviteterne til børnegruppens ønsker og behov og tager udgangspunkt i deres perspektiv. Eksempelvis ved at iagttage

To drenge kommer løbende hen til den udendørs vandpost. De er helt forpustede og fortæller, at de lige har taget tarzanbanen tre gange i træk uden at falde ned.

Vi skal på legepladsen. Efterhånden som børnene har fået deres overtøj på går de på legepladsen. Et af børnene bliver afventende stående. Hun er tydeligvis utryk ved selv at gå ud. Den voksne tager hende i hånden og sammen går de på legepladsen og begynder en leg. Snart er flere børn med i legen.

Børnene finder deres faste plads ved bordet og måltidet kan begynde. Ved bordene bliver der i de små grupper snakket om maden og dagens oplevelser og alle børn har mulighed for at deltage i dialogerne ved bordene.

Vi har nogle børn der har svært ved at komme i gang med en leg eller aktivitet. Vi iagttager dem og personalet snakker sammen om, hvem de kan indgå en god lege relation med. Efterfølgende laves der en voksenstyret legegruppe. Efter noget tid

hvad de gerne vil lege med og gennem dialog lytte til deres ideer og efterspørgsel af aktiviteter. Vi ser børnene og hjælper de børn der har brug for at komme i gang med en leg eller aktivitet.

oplever vi at børnene selv søger hinanden og skaber gode lege sammen.

Aktiviteter og lege er godt i gang. Vi iagttager hvilke lege og aktiviteter børnene søger og planlægger efter børnenes interesser og behov.

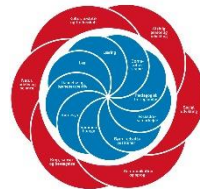
Hos de ældste børn laver vi børneinterviews, spørger dem om hvad der var sjovt og hvordan det var, at være med i aktiviteten.

2 piger er gennem flere dage optagede af at holde fest. De syntes, vi skal holde en goddag fest for de nye førskolebørn. De voksne bliver enige om at følge børnenes ideer og går sammen med pigerne i gang med at finde ud af, hvad en fest indeholder. Sammen med hele børnegruppen bliver der nu produceret bordpynt, indbydelser, bagt boller osv. Og det hele slutter af med en fest for hele gruppen

Nogle børn kommer til den voksne og spørger om de snart kan lave ansigtsmaling igen. Den voksne kigger i kalenderen og sammen bestemmer de et tidspunkt for ansigtsmaling.

Det æstetiske børnemiljø handler om, hvordan børn gennem sanserne oplever og påvirkes af de rum og rammer, der omgiver dem:

I vores institution er der tænkt meget over hvilken oplevelse børn og forældre får når de møder ind. Derfor er der brugt materiale der dæmper støjen og hele institutionen har et godt naturligt dagslys og i alle rummene kan

vi ved hjælp af lysdæmpere skabe den stemning vi har behov for.

Børnehaven åbner i fællesrummet Skovsalen og efterhånden som personalet møder ind åbner vi stuerne og funktionsrummene, så vi derved skaber rolige rum og rammer for børnene.

Brugen af fællesrummet har vi løbende dialoger om, så vi også der kan skabe de bedste legemiljøer.